

A VILÁGOSSÁG KIHALLGATTA:

Miről beszél ma Budapest?

Válságos kort élünk; úgynevezett történelmi időket. Tanu vagyunk annak az óriási színjátéknak, amikor egy társadalmi rendszer gazdasági és erkölcsi alapjával együtt egyre inkább és egyre biztosabban múltté válik. És ugyancsak feltörőben a másik. Robajok és rázkódtatások nélkül nem megy az ilyesmi. De az állagember természetesen a maga apró-

cseprő gondolataival bibelődik. Nagy mesterünk, Anatole France, akinek gazdag egyénisége nemcsak Voltaire és Renan halását, hanem a szocialista gondolkodást is sugározta, bölcsen tudja ezt. „Az istenek szomjazzák” című művében a Pont Neuf-on nagy csődület támad. Marat-i meggyilkolták kiabálják. Jön egy néni és azt kérde: „Marat-t, a roquevillei plébánost?”

Nem ismerte a nagy forradalmárt. Kiváncsiak voltunk, hogy ma, a moszkvai tárgyalás, az atomkorszak, az új találmányok, a világerők összeecsapása idején mit beszélnek az uccán? A kései krónikás, aki száz év múlva lapozza majd az újságtöredéket, tanulságosnak találja riportunkat és bizonyára a mai közönség számára is szórakoztató lesz, ami alább következik:

AZ UCCÁN

A hirtelen támadt napsütésben délután a szerkesztőségi munka után a Körúton megyek. Előttém két férfi sétál. Az egyiknek bekecs, a másikon az a jellegzetesen dzsentri kabát, amely egy kicsit raglán is, de azért auljasos. Az egyik beszél, a másik hallgatja; néha egy-egy szót nem hallok, azt magamban kiegészítem.

— Megáll az ember esze, hogy ez mer engem igazoltatni, hogy ez az alak nagy pajával ott ül az igazolóbizottságban és fontoskodva kérdéseket tesz föl hozzám. Ez, aki azt mondta nekem 1944-ben, hogy elfoglalta a zsidó barátja lakását a

kövessem a példáját, szerezzek én is zsidólakást. Ez igazolat, aki munkásszázd parancsnoka volt és azt a szegény Steiner-fút, tudod, azt a Steinert, aki húsz fröccsöt is megivott egy este, úgy megverte, hogy két hétig fekvőt. Hát mondó kérlek, nem áll meg az ember esze? Amikor ott álltam az igazolóbizottság előtt, gondoltam, megmondom ennek a fráternek a véleményemet, hogy ő sem volt jobb nálam, de meggondoltam magamat, mert képes új vádakat kovácsolni, tudod, az ilyen ember nagyon elszánt. De hát kérlek... megáll az ember esze!

A SZÍNHÁZI FOYERBAN

A színház előcsarnokában állok két felvonás között a szürrethet. Cigarettázom. Két hölgy áll melletttem. Modern típusok, olyanok, hogy éppúgy lehetnek huszonhárom évesek, mint negyven esztendősek. Pontos ruzs- és púderadag, hibátlan öltözék, az egyiknek Nylon-harisnya feszül. A másikon nem. Azon csak egyszerű selyemharisnya. A szöke beszél, a fekete hallgat.

— Tudod, az úgy volt, hogy amikor a felszabadulás után beleestünk a szörnyű inflációba, nagyon elkésereztünk. Peri azt mondta, hogy ki kell vándorolni. Debrecenben nemcsak mi gondolkodtunk így, hanem még legalább száz család. Levelet írunk Bolíviába, Miksa bcsiloz. Kértük, küldjön hajójegyet. Tudod, Miksa bácsinak kínos ügye volt húsz évvel ezelőtt, azért vándorolt ki. Na-

gyon megszedte magát, vagyona magyar pénzben legalább tízezer forint lehet. Közben mi egészen jól éltünk Debrecenben, üzletünk jól ment és egyáltalán nem kíváncsítottunk Bolíviába. Erre megjött a hajójegy. Nem tehetünk egyebet, eladtuk a lakást és az üzletet s most utazunk. Tudod, nagyon félek, ismeretlen világba kerülök, ahol senki nem érti majd, amit mondok. Csak annak örülök, hogy a hajónk májusban indul. Van még két hónapunk ezen a tündéri Pesten, ahová mindig vágytam. Mindennap moziba, színházba járok, az uram régi barátjaival szórakozik ezalatt, előadás után értem jön. Még két hónap az élet, aztán Bolívia. Mondó, nem sajnálisz?

Azt már nem tudtam meg, hogy a barátó sajnálja-e, mert csengettek és sietve visszamentünk a nézőtérre.

A VILLAMOSON

— Egyetlen kis tarisznya fűrészpont sem enged elvinni este a telepről — hallom az ötvenötös villamoson és a kalauz is fölne, közelebb lép az alacsony, sovány férfit, figyelt, mit mond. Szürkés színű vászonnadrágot visel az a férfi és valami kabát-félét, az oldalán kis tarisznya, üres.

— Öt forintért lehet vinni fűrészpont, azt mondja, még mindig jól jövőnk ki, mert kétszer annyit melegit, mint a fa. Az harmincöt forint hetenként, negyvenegylet kapok, hát miből?

METEOR CSILLÁR

MINDENKI SZÁMÁRA ÉRHEFTŐ. FODMANICZKY U. 27. JOZSEF KÖRÜT 2.

Előttém az igen tisztelt vevőmet, hogy a legújabb tavasz modell

női és gyermek- kalapok

alkészítettek. Kalaphellékek raktáron. GRUBBERER, VI. Király ucca 35. szán.

Elleptak a Hungária körút 80/b. I. 3. szám alatti lakásból egy retikült pénz- és iratokkal. Kérjük, hogy az iratokat a fenti címre juttassa vissza. (X)

6 Világosság Szombath 1947 III. 15

Senki sem szól közbe, a kalauz még mindig itt áll, az ötvenötös villamoson tudják az emberek, mit jelent az a kis tarisznya fűrészpont. És most már nem lehet vinni, valaki megtiltotta ott a telepen, vajjon mit csinál ez a sovány kis emberke, mivel fűt majd fűrészpont nélkül? Valószínűleg gyereke is van, az ilyenforma embereknek, mint ez itt az ötvenötösön, bizony van gyerekek, három, négy is sokszor...

— Tegnap hirdette ki — folytatja a tarisznyás. — Gyűlést hívott össze, mátfól kezdve, emberek, akik csak egy cacsó fűrészpont is elvisz, az tolvaj. Fel fogom jelenteni. Egy szép napon majd arra érredünk, hogy maguk széthordják az egész gyűlést...

Legyint, megigazítja oldalán az üres tarisznyát.

— Később azt mondta, aki akar fűrészpont, tőle vehet, öt forintért.

— És maguk? — kérde most a kalauz. — Maguk hagyták?

— Az üzemi bizottság felszólalt, de azt mondta, tegyenek írásbeli észrevételeit. Különbön is neki semmi köze ahhoz, mivel fűenek a csavargók...

Forgács ucca. A tarisznyás leszűl.

— Csak hozzon ezután is nyugodtan fűrészpont onnan! — kiált utána a kalauz. — Az az alak, úgy látszik, még sohasem fázott. Majd egyszer megarslja, milyen a tél...

AZ AUTOBUSZON

A tizenkettes autobus felkanyarodik a Kossuth hídra. Lépésben megyünk, előttünk hosszú kocsisor. A motor lehallk, a Perron egyezzerre megtelik bevezetőszlányokkal, tisztán hallani, amint egy, magas, irhabundás úr boeszankodva mondja a szomszédjának:

— Ez is egy érdekes dolog, kériek, enckkel a címekek. Az ember nem tudja, manapság, hogyan címezze a borítékot. Az illető hölgy huszonkétéves. Amolyan születésnapra ügy, minden jót és valami kedves marhaságot a végére. De a boríték... Nagyságos Ferenczy Erzsébet úrléány, ez ma valahogyan nem divat. Az úrléány, ugy-ei. Az ilyen apróságokkal annyira zavarba jövök, no, persze, csak a mai viszonyok közt. Azelőtt mindennek megvolt a maga rendje, módja...

A szomszéd arcát nem látjuk, az ablak felé fordul, fogantyút szorító kezén fekete köves gyűrű.

— Kériek, esetleg egyszerűen elfeledkezül a születésnapról. Kinek van kedve a mai világban születésnapot ünnepelelni?

Az autobus fordul, Batthyány tér, kettesre átszálás, a két szomorú úrléány bécstakodik:

— A hegyre mész? — kérde az úrléány.

— Igen. Talán ma kiűt a nap. Jól betakaródom, másfél órát „liegestuhlok”, megpróbálok semmire sem gondolni, egy kis kikapcsolódás...

— No persze, ma nem is lehetne más kép birni.

A „liegestuhló” egy pillanatra kihajol a Perronról, az eget kémleli.

— Gyere fel valamelyik délután, sírvoson látlak. Esténként kis társaság jön össze, az egyik hölgy Isteni coca-cólát hoz, különben is a hölgy... szóval, majd eltelik valahogy az idő.

Nevetnek, aztán újra nagyon szomorúak, „pardon, bocsánat, leszállnék” — az irhabundás fáradtan megy végig a Dunaparton —, vajjon elküldi-e a születésnapra üdvözlőt Nagyságos Ferenczy Erzsébet úrléánynak?

AZ ESPRESSÓKBAN

Délelőtt 10 óra, Andrássy út, eszpresszó.

A pultnál El Pavoni gépfőzi a kávé. Két-három férfi áll a pult mellett és várják a szimplát vagy a duplát. Közben beszélgetnek egymással, a kávéfőző hölgygel, a tulajdonossal, mindenkivel, mert mindenkit ismernek: törzsvendégek. Arról beszélgetnek, hogy nincsen pénzük és nem megy az üzlet. Meg arról is, hogy senkinek sincsen pénze. És ha senkinek sincsen pénze, akkor mi lesz itt. Elkészül feketéjük, megisszák, közben elszívják egy cigarettát, fizetnek, mások érkeznek, üdvözlik egymást, távoznak.

11 óra, Belváros.

Elétkülő forgalom az eszpresszóban. Férfiak találkoznak férfakkal, nők nőkkel és — ilyen is van — nők férfakkal. Két férfi, itt mellettem, előbb üzletről beszélgetnek, majd pletykáznak. A szó legszorosabb értelmében pletykáznak. Úgy, amint az a század elején, az abszonyzsúrokon volt szokás.

— Képzeld, a Béla válik a feleségétől és elveszi azt a kis díszet.

— Ne mondó! Elveszi? És az asszony?

— Hozzámegy a Bartoshoz. Régi ügy.

Két nő egy másik asztalnál ezt beszélgette:

— Nálam otthon kibírhatatlan hideg van. A pénzt felvették a fűtésre és mult héten elfogyott a szén. Azóta egész nap eszpresszóban ülök. Hol itt, hol ott. Mindenhol megiszom egy szimplát, mindenütt akad egy ismerős, akivel kicsit elbeszélgetek. Még mindig olcsóbb, mint ha kályhát és tüzelőt veszek.

— És nem unod?

— Rettenetesen. De tudsz valami jobbat?

Fiatal nő és idősebb férfi ülnek le mellém. Ezekre figyelek.

— Mondtam, drágám, nem tudom meg-

venni. Egyszerűen nincsen rá pénzem.

— mondja a férfi.

Aha, — gondolom — ez a luxusnői

Nagyon figyelek.

— Hogy magának nincs rá pénze, akkor kinek van? — mondja a nő szemrehányóan. — Még nem mondhattam olyant, amit megveti volna.

— Ajánljon rotációs papírt, azt megveszem.

— Milyen okos! — gúnyolódik a nő.

— Szerezze meg a behozatalját.

Csalódottan fordulok felre: ezek itt üzleteznek.

Déli 12 óra. Váci uccai eszpresszó.

— Szabad? — kérdezem egy fiatal lánytól, aki egyedül ül egy asztalnál.

— Tessék — és elpirul. Öt perc múlva már beszél. Elmondja, hogy húsz éves és a mamája nem szereti, ha eszpresszóba jár, ő viszont nagyon szeret eszpresszóba járni. Ezért nem is mondja meg a mamának, ha ide jön. De ugy-e, ebben igazán nincsen semmi? Olyan jó így elüldögelni és nézegetni az embereket és találgatni, hogy ki kicsoda lehet és nézni az elegáns nőket. Tíz forint heti zsebpénze van, azt rendszerint eszpresszózza. Pályája iránt érdeklődöm. Állást keres. Nagyon sok helyen fokszik már kérvénye, de mindenhol csak ígérnek.

— Ha állásba mehetnék — mondja —, akkor szebben is tudnék öltözködni és minden délután beülhetnék egy eszpresszóba, még mozira is tellene és féjhez menni is könnyebb... — mondja és mélyen a szemembe néz.

Sonn László keresi sívérét, Sonn Bélát, akit 1944 november 24-én vittek át a német határon. Kéri azt a két nőismerősét, akik a Hegedüs Sándor ucca 6. számú lakásán deportálásukból hazatérve, bátyját keresték, adják le címüket a Népszava szerkesztőségében.